

Inleiding

Viva Vox 2, jaargang 10

Terwijl jij of u dit nieuwe nummer van de Viva Vox leest, is onze Open Dag volop gaande of misschien al wel afgelopen. Echter, bij het schrijven van deze inleiding zijn we allemaal nog druk bezig met de voorbereidingen van deze bijzondere editie. We zitten nog vol vragen, waarvan de belangrijkste luidt: kunnen we ons publiek net zo goed bereiken als anders? Onze kracht is altijd het persoonlijke gesprek geweest, waarmee we verdwaalde groep-8'ers met een vwo-advies nog wel eens wisten te verlokken tot een verblijf tussen de Klassieken. De basisschoolleerlingen die al weten wat het gymnasium inhoudt, zullen ons wel weten te vinden, maar die anderen... de tijd zal het leren. Gelukkig hebben we ook dit jaar hulp van enthousiaste leerlingen, staat mevrouw Koning klaar met een interactieve les en zal mevrouw Don duidelijk uitleggen waar ons gymnasium voor staat.

Als u op zoek bent naar een inleiding die als thema alwéér het coronavirus heeft, kunt u nu beter stoppen met lezen. Ik heb immers geen zin om daarover te gaan schrijven. Nou ja, misschien een klein beetje zijdelings. Ons gezin (vrouw, kinderen van 1 en 4 en mijzelf) heeft immers een hernieuwde fascinatie voor de natuur ontdekt. Bij gebrek aan georganiseerde activiteit wandelen en fietsen we veel en wat kun je dan een hoop zien! Zelfs nu ik dit schrijf, zie ik vanuit mijn raam een koolmees van tak naar tak springen: koren op de molen van een enthousiaste kleuter (en dan heb ik het niet over mijzelf). Genieten van deze kleine dingen lijkt soms een kunst, maar als je de tijd neemt, raak je vertrouwd met een wereld die, hoewel soms verborgen, er altijd al was. In die zin is *natura magistra* ('de natuur [is] de leermeester'), een spreuk die oud-leerling Mees ter harte heeft genomen, zo blijkt verderop in dit nummer.

Deze Viva Vox is verder goed gevuld. Naast Mees is ook oud-leerling Emma aan het woord. Ze vertelt onder andere wat het gymnasium voor je kan doen in je vervolgopleiding. Verder maken we kennis met de brugklasleerlingen uit klas C1A: leerlingen die al hebben gekozen voor het gymnasium en uitleggen waarom. Zulk leuk leesvoer dat ik hoop dat die van G1A ook nog aan bod gaan komen! Voor de geïnteresseerden zijn er verder gedegen achtergrondartikelen over de drie m-en: machtsmisbruik, make-up en mode in de Oudheid. We sluiten weer af met de Klassieke kalender met tips voor museumbezoek vanuit huis.

Dan wil ik nog even een appeltje schillen met de Romeinse filosoof Seneca. Die zegt dat je niet moet vluchten voor je innerlijke conflicten door een andere omgeving op te zoeken; je kunt beter je instelling veranderen. Zijn woorden *animum mutare debes*,

non caelum ('je moet je geest veranderen, niet de hemel [= omgeving]) zijn natuurlijk wel wáár, maar juist die veranderende *caelum* kan de sleutel zijn tot het oplossen van je probleem. Je *animus* wordt verfrist en je ziet de dingen weer helder. Dus een oproep aan allen: wandelen!

Niels Bakker

Inhoud

'Oud-leerling aan het woord'
Waarom gymnasium?
De overstap van E1A naar C1A
Bericht van oud-leerling
Macht beteugelen
Make-up in de tijd van de Romeinen
Kleding in de tijd van de Romeinen
Klassieke Kalender

Inge Jensma
Kennismaken met C1A
Casper Molenbrugge
Mees Auener
Naomi Scholte
Denisa Grootbleumink
Emma Dob
Tot slot

Oud-leerling Inge Jensma studeert Business Economics. Hoe kijkt zij terug op CS Vincent van Gogh Lariks en wat vindt zij van haar studie Business Economics.

Inmiddels is het alweer ruim een jaar geleden dat ik eindexamen heb gedaan en daarmee mijn jaren op Lariks heb afgesloten. Ik heb drie jaar Grieks gehad en zes jaar Latijn. Na het Gymnasium ben ik Business Economics gaan studeren aan de RUG. Deze keuze heb ik gemaakt aangezien economie mijn favoriete vak was op de middelbare samen met M&O. Business Economics is een studie die precies bij die twee vakken aansluit. Wel is het in het Engels dus dat was in het begin best lastig. Ik zit nu in het tweede jaar van deze opleiding en als alles goed gaat maak ik hem volgend jaar af. Het enige jammere is dat deze opleiding waarschijnlijk het hele jaar online blijft door de corona dus dat betekent dat ik straks 1,5 jaar online onderwijs heb gehad. En hoewel het heel veel reistijd scheelt, mis ik mijn klasgenoten wel een beetje. Vlak voor de corona uitbraak wilde ik op kamers gaan, maar daar heb ik uiteindelijk niet voor gekozen aangezien ik het zonde vind om een kamer te nemen voor alleen online onderwijs. Daarom blijf ik dit jaar lekker in Assen wonen om te werken naast mijn opleiding en paard te rijden. Het studeren is erg leuk en het valt ook erg mee hoeveel tijd je ermee kwijt bent, dus voor de leerlingen die bang zijn dat ze straks alleen maar bezig zijn met de studie: dit valt erg mee, je kunt naast je opleiding gewoon nog werken en hobby's hebben.

Misschien zijn er best wat leerlingen die denken: wat heb je nou eigenlijk aan het gymnasium tenzij je Grieks of Latijn wilt gaan studeren? Dat heb ik ook weleens gedacht, maar toen ik naar de universiteit ging, zag ik wel degelijk de voordelen van het hebben van een gymnasiumdiploma. Ik heb er geleerd om goed en gestructureerd om te kunnen gaan met grote hoeveelheden stof. De universiteit is toch vooral veel boeken doorwerken en van mevrouw Don hebben we ook altijd meegekregen hoe je nu gestructureerd te werk gaat en hoe je de kernpunten van een bepaald stuk tekst het beste kunt herkennen en onthouden. Ook het schrijven van symbolen als α , μ en θ komt veelvuldig terug bij vakken als wiskunde en

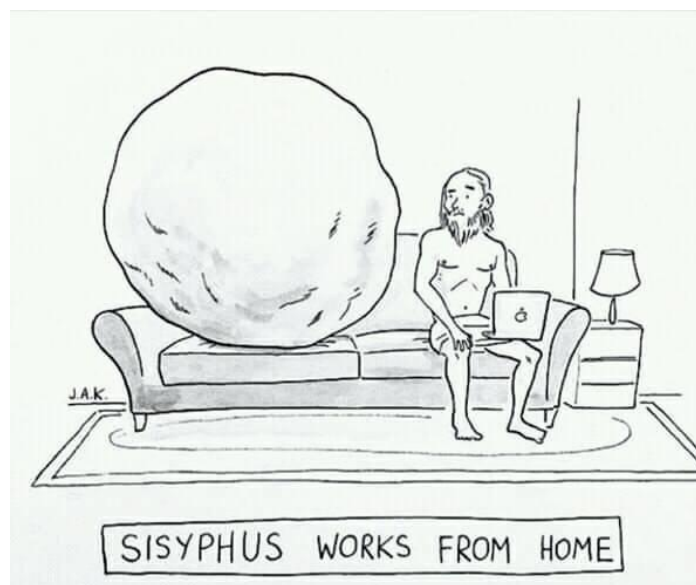

Afb.1 Inge Jensma in het lokaal van de klassieke talen op Lariks.

economie en het ziet er toch wel heel professioneel uit als je die mooi kunt schrijven ;).

Maar het volgen van Grieks en Latijn gaat verder dan gewoon een taal leren, je leert er ook kritisch kijken naar teksten en hoe ze zijn opgebouwd. Al met al heb ik bij het gymnasium vaardigheden meegekregen die je later in je studie nog goed kunt toepassen. Maar wat ik het allerleukste vond aan het gymnasium was de sfeer die er hing. We zaten altijd met zo'n 15 leerlingen bij Latijn; het was dan ook een hechte groep. Met een aantal van hen heb ik nog steeds goed contact, ook mede doordat je zo'n hechte band krijgt door zes jaar lang samen les te hebben en dingen mee te maken zoals de Romereis. Ook zaten we bij elkaar in de mentorklas. Mevrouw Don is drie jaar lang mijn mentor geweest. Bij haar kon je altijd terecht als er iets was, ze heeft ons goed begeleid in het kiezen van de juiste studie en gaf ons ook vooral mee de dingen in het leven te doen waar je het meeste plezier uit haalt. Ik heb veel geleerd van de lessen die we altijd kregen en kijk dan ook met heel erg veel plezier terug op de middelbareschooltijd die ik gehad heb.

Inge Jensma

Kennismaken met C1A

Afb. 2 Bovenste rij, v.l.n.r. Ilse, Isobel en Roel. Daaronder v.l.n.r. Sylver, Amelie, Nina, Roderick, Aiden, Storm en Jorik. Niet op de foto staan: David, Merwin en Chiem.

Ieder schooljaar verheugen we ons weer op de komst van de brugklassers die gespannen aan hun nieuwe avontuur op de 'grote school' beginnen zoals ik vroeger de middelbare school noemde. De leerlingen van C1 gaan in februari beginnen met de KCV-cursus, als eerste stap van hun gymnasiumopleiding. Wat maakte dat deze groep acht leerlingen kozen voor het gymnasium?

Naam: Aiden Bodha

Waarom heb je gekozen om je in te schrijven voor de opleiding gymnasium?

Het leek mij wel gewoon leuk en mijn ouders hebben mij verteld dat het later heel handig kan zijn.

Wie hebben je geholpen bij het maken van deze keuze? Mijn ouders, ze hebben mij verteld dat het handig zou zijn bij veel banen.

Wat vind je tot nu het fijnst aan de middelbare school als je het vergelijkt met de basisschool? De pauzes, want dan kan ik eten kopen bij Marcus en ik kan in de pauzes op mijn telefoon.

Wat vind je tot nu toe het stomst als je de middelbare school vergelijkt met de lagere school? Dat ik zoveel huiswerk heb.

Hoe lang doe je erover om op school te komen? Ik doe er 10-15 minuten over en ik kom op de fiets.

Wat is je lievelingsontbijt? Eieren met spek vind ik wel een van de lekkerste dingen.

Wie is je favoriete docent?

Mevr. Burwood, want ze is heel aardig.

Naam: Amelie Dik

Waarom heb je gekozen om je in te schrijven voor de opleiding gymnasium?

Omdat ik Griekse mythen en Latijn heel leuk vind en ik wou graag dan daar lessen voor.

Wie hebben je geholpen bij het maken van deze keuze? Ik heb het eigenlijk met mijn moeder besloten. Het was niet zo'n heel lastige keuze.

Wat vind je tot nu het fijnst aan de middelbare school als je het vergelijkt met de basisschool? De vriendinnen zijn leuker en het is ook leuk om van les naar les te lopen.

Wat vind je tot nu toe het stomst als je de middelbare school vergelijkt met de lagere school? De pauzes zijn wel wat korter want eerst hadden we dan wat tijd om te eten en tijd om buiten te spelen

Hoe lang doe je erover om op school te komen? Ik ga bijna altijd met de fiets en dan doe ik er ongeveer een kwartier over.

Wat is je lievelingsontbijt? Pancakes, maar dat eet ik alleen op mijn verjaardag, op een feestje of mijn zusje haar verjaardag.

Wie is je favoriete docent? Ik denk mevrouw Burwood, omdat ze heel aardig is en ze kan je goed helpen.

Naam: David Kovalov

Waarom heb je gekozen om je in te schrijven voor de opleiding gymnasium? Ik denk dat het een geweldige kans is, het is erg interessant en nieuw voor mij en ik wil echt een beetje een uitdaging.

Wie hebben je geholpen bij het maken van deze keuze en hoe hebben ze dat gedaan? Mijn zus doet ook gymnasium en ik wil politiek adviseur te worden, dus ik heb Latijn nodig.

Wat vind je tot nu het fijnst aan de middelbare school als je het vergelijkt met de basisschool? Ik voel me meer verantwoordelijk.

Wat vind je tot nu toe het stomst als je de middelbare school vergelijkt met de lagere school? Niks. :P

Hoe lang doe je erover om op school te komen? 30 minuten met de auto of 1,5 uur met de fiets.

Wat is je lievelingsontbijt? Wafels en pannenkoeken.

Wie is je favoriete docent? Eigenlijk vind ik alle leraren mijn favoriete. Ze zijn allemaal erg aardig en erg behulpzaam telkens als ik een vraag heb.

Naam: Ilse

Waarom heb je gekozen om je in te schrijven voor de opleiding gymnasium? Tijdens de Open Dagen leek het me erg leuk en ik was verder ook wel nieuwsgierig.

Wie hebben je geholpen bij het maken van deze keuze?

De docent die daar toen iets over vertelde, hij zei dat het erg leuk was.

Wat vind je tot nu het fijnst aan de middelbare school als je het vergelijkt met de basisschool? Het is afwisselender want het is nu elke dag anders, op de basisschool was het elke dag hetzelfde.

Wat vind je tot nu toe het stomst als je de middelbare school vergelijkt met de lagere school? Je hebt veel meer huiswerk en je moet nu ook echt harder leren.

Hoe lang doe je erover om op school te komen? Ik ga vanuit Marsdijk met de fiets en daar doe ik ongeveer een kwartier over.

Wat is je lievelingsontbijt? Een tosti, ik moet er wel wat eerder voor opstaan, maar dat is het ook waard!

Wie is je favoriete docent? Mevrouw Burwood, ze is altijd erg aardig en ik vind Engels ook leuk.

Naam: Jorik de Groot

Waarom heb je gekozen om je in te schrijven voor de opleiding gymnasium?

De Grieken en Romeinen vind ik erg interessant en het leek me leuk om Grieks of Latijn te kunnen.

Wie hebben je geholpen bij het maken van deze keuze? Mijn ouders vooral, en dan eigenlijk met name de keuze voor TTO. Op een Open Dag van school kwam ik kijken en ging ik voor de grap eens naar TTO en dat leek me erg leuk.

Wat vind je tot nu het fijnst aan de middelbare school als je het vergelijkt met de basisschool? Ik vind dat je veel meer zelfstandigheid krijgt op de middelbare school, en dat vind ik wel fijn.

Wat vind je tot nu toe het stomst als je de middelbare school vergelijkt met de lagere school? Ik heb eigenlijk niet zo veel dingen die ik naar vind.

Hoe lang doe je erover om op school te komen? Ongeveer een kwartier, zowel van mijn vader als mijn moeder.

Wat is je lievelingsontbijt? Scrambled eggs en knakworstjes.

Wie is je favoriete docent (tot nu toe) en waarom? Mevrouw Burwood, omdat ze wel relaxed is.

Naam: Roel Steen

Waarom heb je gekozen om je in te schrijven voor de opleiding gymnasium?

Ik heb mij voor gymnasium ingeschreven, omdat ik dat eerst op Quintus wou doen maar toen hoorde ik over TTO en dat je dat ook met gymnasium kon doen dus deed ik dat.

Wie hebben je geholpen bij het maken van deze keuze? Mijn ouders, maar ik heb het zelf besloten. We zijn 2x naar de Open Dag geweest, in groep 7 en groep 8.

Wat vind je tot nu het fijnst aan de middelbare school als je het vergelijkt met de basisschool? Ik heb vakken die ik nog nooit heb gehad en dat vind ik leuk.

Wat vind je tot nu toe het stomst als je de middelbare school vergelijkt met de basisschool? Ik denk dat het huiswerk is, ik ben dat niet gewend omdat ik het nooit op de basisschool heb gehad

Hoe lang doe je erover om op school te komen? Ik kom op de fiets, ik doe er ongeveer 5-7 minuten over om op school te komen.

Wat is je lievelingsontbijt? American blueberry pancakes

Wie is je favoriete docent? Ik denk mevrouw Verkade, omdat ze aardig is en ik vind handvaardigheid leuk.

Naam: Storm Brongers

Waarom heb je gekozen om je in te schrijven voor de opleiding gymnasium? Ik wou graag dierenarts worden en om dierenarts te worden heb je een wat hogere opleiding nodig dus daarom doe ik gymnasium.

Wie hebben je geholpen bij het maken van deze keuze? Mijn broer zit al op deze school dus ik wist al een beetje hoe en wat en toen had ik zelf gewoon bepaald dat ik naar deze school zou gaan.

Wat vind je tot nu het fijnst aan de middelbare school als je het vergelijkt met de basisschool? Je weet wat je iedere keer als vak hebt en je hebt meerdere leraren dat is ook wel leuk en de kantine natuurlijk.

Wat vind je tot nu toe het stomst als je de middelbare school vergelijkt met de lagere school? Je hebt veel meer huiswerk en je moet langer op school zijn.

Hoe lang doe je erover om op school te komen? Ik word gebracht met de auto en we zijn ongeveer een halfuur onderweg.

Wat is je lievelingsontbijt? Wit brood met pindakaas.

Wie is je favoriete docent? Mevrouw Burwood, omdat ze ons gewoon spelletjes laat doen.

Naam: Merwin Waninge

Waarom heb je gekozen om je in te schrijven voor de opleiding gymnasium?

Omdat ik vwo kon en kan doen en toen dacht ik als ik vwo kan doen doe ik gymnasium.

Wie hebben je geholpen bij het maken van deze keuze? Niemand.

Wat vind je tot nu het fijnst aan de middelbare school als je het vergelijkt met de basisschool? Uitval.

Wat vind je tot nu toe het stomst als je de middelbare school vergelijkt met de lagere school? Veel verder fietsen ongeveer 10,9 kilometer verder.

Hoe lang doe je erover om op school te komen? Op de fiets: de snelste keer ooit in 25 minuten en de langste tijd ooit tot nu toe 55 minuten.

Wat is je lievelingsontbijt? Mijn oma's yoghurt met muesli.

Wie is je favoriete docent (tot nu toe) en waarom? Mevrouw Brünner, zij is grappig. Mevrouw Burwood, zij is gewoon aardig. Mevrouw Verkade, zij is ook aardig en ook wel een beetje grappig. Meneer Piontek, geen idee waarom.

Naam: Sylver Nijland

Waarom heb je gekozen om je in te schrijven voor de opleiding gymnasium? Ik vond Grieks en Latijn altijd heel erg interessant en ik wou hier graag meer van weten.

Wie hebben je geholpen bij het maken van deze keuze? Mijn broer en zus omdat zij ook gymnasium doen en dat leek mij ook wel heel erg leuk.

Wat vind je tot nu het fijnst aan de middelbare school als je het vergelijkt met de basisschool? De vrijheid dat je zelf kan bepalen wat je doet. Bijvoorbeeld in de pauze, want op de basisschool moest je dan per se ergens zitten en dat hoeft nu niet meer, dus dat vind ik wel erg fijn.

Wat vind je tot nu toe het stomst als je de middelbare school vergelijkt met de lagere school? Het huiswerk en het leren voor de toetsen, want op de basisschool hoefde je eigenlijk niets te doen en nu ineens wel.

Hoe lang doe je erover om op school te komen? Als ik fiets dan ongeveer 50 minuten.

Wat is je lievelingsontbijt? Cruesli met chocoladestukjes en yoghurt.

Wie is je favoriete docent? Ik denk mevrouw Burwood (mijn mentor en Engels docent) omdat ze heel lief is wat heel erg fijn is en ze geeft Engels wat ik ook best wel leuk vind.

Naam: Roderick Veldhuizen

Waarom heb je gekozen om je in te schrijven voor de opleiding gymnasium?

Omdat bij gymnasium je mythologie hebt en daarin ben ik geïnteresseerd, en omdat ik die verhalen van de mythologie leuk vind.

Wie hebben je geholpen bij het maken van deze keuze? Mijn ouders.

Wat vind je tot nu het fijnst aan de middelbare school als je het vergelijkt met de basisschool? Dat ik een kluisje heb en dat ik nieuwe mensen ontmoet.

Wat vind je tot nu toe het stomst als je de middelbare school vergelijkt met de lagere school? Dat ik later uit ben en thuis ben.

Hoe lang doe je erover om op school te komen? Met de fiets doe ik er 35-40 minuten over (15,5 km).

Wat is je lievelingsontbijt? Een stukje stokbrood.

Wie is je favoriete docent? Mevrouw Burwood, mevrouw Brünner en meneer Brunsting.

Naam: Nina Koops

Waarom heb je gekozen om je in te schrijven voor de opleiding gymnasium?

Mijn ouders hebben allebei gymnasium gedaan en van hen heb ik meegekregen dat het hartstikke leuk en nuttig is. Ook dacht ik bij mezelf: ik heb liever dat ik het wel probeer, dan dat ik het niet probeer en nooit zal weten of ik het wel had gekund of leuk gevonden had.

Wie hebben je geholpen bij het maken van deze keuze? Mijn ouders, door hun ervaringen te delen.

Wat vind je tot nu het fijnst aan de middelbare school als je het vergelijkt met de basisschool? Je bent zelfstandiger en verantwoordelijk voor je eigen werk. Ik vind het ook fijn dat ik les krijg met kinderen van hetzelfde niveau.

Wat vind je tot nu toe het stomst als je de middelbare school vergelijkt met de lagere school? Nu ik op de middelbare school zit heb ik veel minder vrije tijd.

Hoe lang doe je erover om op school te komen? Als ik met de fiets naar school ga (15 km) doe ik daar ongeveer 50 minuten over. In het voorjaar en in de zomer ga ik met de fiets. Als ik met de bus naar school ga doe ik daar ongeveer 25 minuten over. Ik ga aan het einde van de herfst, in de winter en als het slecht weer of donker is met de bus.

Wat is je lievelingsontbijt? Een ham-kaas croissantje met een rijstwafel met cervelaatworst en thee. Dat vind ik erg lekker. Jammer genoeg krijg ik dit alleen af en toe in het weekend en eet ik doordeweeks gewoon een boterham met boterhamworst of chocopasta.

Wie is je favoriete docent? Ik vind mevrouw Brünner een leuke docent, omdat ze aardig is en in de les ook leuke grapjes maakt of dingen op een leuke manier uitlegt. Daardoor vind ik de lessen van History wel leuk en dat komt goed uit, want ik ben niet zo dol op het vak zelf.

Naam: Chiem Voeten

Waarom heb je gekozen om je in te schrijven voor de opleiding gymnasium?

Het leek mij heel leuk om klassieke talen te kennen en zien hoe ze impact hebben op tegenwoordige talen.

Wie hebben je geholpen bij het maken van deze keuze? Eigenlijk was het mijn keuze, maar allebei mijn ouders deden het dus ik wou het daarom ook.

Wat vind je tot nu het fijnst aan de middelbare school als je het vergelijkt met de basisschool? Ik vind het toch fijn dat je niet heel de dag dezelfde mensen hebt voor les, maar dat je heel veel verschillende docenten hebt.

Wat vind je tot nu toe het stomst als je de middelbare school vergelijkt met de lagere school? We hebben meer huiswerk en toetsen dan ik eigenlijk had verwacht, maar dat vind ik ook niet heel erg.

Hoe lang doe je erover om op school te komen? 10 minuten met de fiets

Wat is je lievelingsontbijt en waarom? Yoghurt met muesli, want het is gezond en lekker.

Wie is je favoriete docent? Mevrouw Brünner, omdat ze heel grappig en relaxed is maar je wel echt laat weten wanneer je moet stoppen en dat is goed.

Naam: Isobel Doense

Waarom heb je gekozen om je in te schrijven voor de opleiding gymnasium?

De school omdat ik me hier meer 'thuis voelde' en gymnasium omdat een heleboel mensen die ik ken zeiden dat ik dit echt wel kon.

Wie hebben je geholpen bij het maken van deze keuze? Mijn vrienden, ouders en oude docent. Ze bleven maar volhouden dat ik het kan dus geloof ik hun.

Wat vind je tot nu het fijnst aan de middelbare school als je het vergelijkt met de basisschool? Dat ik meer zelfstandig mag werken er dat er een vast schema is.

Wat vind je tot nu toe het stomst als je de middelbare school vergelijkt met de lagere school? Dat ik veel huiswerk heb en dat ik nu tijdens corona haast niet in contact met andere mensen kom.

Hoe lang doe je erover om op school te komen? 20-30 minuten fietsen.

Wat is je lievelingsontbijt en waarom? Gewoon een broodje, omdat het makkelijk te maken is.

Wie is je favoriete docent en waarom? Mrs. Burwood, omdat ze heel aardig is en mij goed helpt. 😊

Casper Molenbrugge (G5) stapte na de brugklas TTO atheneum 1 over naar Classical (TTO-gymnasium). Casper begon met het volgen van de KCV-cursus. Dit is een lessenreeks waarbij brugklassers kunnen kennismaken met de opleiding gymnasium. Uiteindelijk besloot Casper ook te starten met de opleiding gymnasium in klas 2.

Casper, je begon in klas E1A en kreeg belangstelling voor de opleiding gymnasium. Wat maakte dat je gedurende het schooljaar interesse kreeg voor het gymnasium? In de brugklas heb ik meegedaan aan de lessen KCV waar je als atheneumleerling ook aan deel kon nemen. Ik kan me nog herinneren dat ik de docenten meteen erg aardig vond en vooral de afsluiting van de lessen vond ik geweldig: we gingen oude scherven onderzoeken met iemand van een universiteit.

Afb. 3 Op de voorgrond Lisa en daarachter v.l.n.r. Casper en Hesse tijdens de KCV-cursus in de brugklas waar ze onderzoek deden naar oude potscherven.

Wat maakte dat je dat nog niet had toen je je aanmeldde voor onze school en wel voor TTO, maar niet voor het gymnasium? Na de basisschool wilde ik eerst kijken of het goed ging op atheneum en de voorlichtingsavond van TTO maakte mij daarvoor erg enthousiast. Of ik daarbovenop ook nog gymnasium aankon, wist ik toen nog niet. Ik heb me dus niet meteen voor het gymnasium aangemeld omdat je als atheneumleerling ook na een paar maanden brugklas kan gaan meemaken wat het gymnasium ongeveer inhoudt. Een switch maken van regulier naar TTO is (bijna) onmogelijk.

Je moest vervolgens wel de overstap maken naar een nieuwe klas omdat de klas waarin je zat geen gymnasium deed. Hoe spannend vond je het om over te stappen en hoe vond je je nieuwe klas? De overstap naar een nieuwe klas vond ik enorm spannend. Je kent dan natuurlijk niemand en je bent erg onzeker. Toen ik echter eenmaal in die klas zat, kwam ik erachter dat er veel mensen waren met dezelfde interesse als ik en dat iedereen bovendien erg aardig was. Een ander voordeel vond ik ook dat deze klas veel rustiger was dan mijn TTO klas wat ik persoonlijk erg fijn vond.

Afb. 4 Zijaanzicht CS Vincent van Gogh, Lariks.

Wat zou je de leerlingen van groep 8 mee willen geven die nu voor de keuze staan: TTO of gymnasium of de combinatie? Als ik opnieuw de keuze zou moeten maken zou ik voor de combinatie gaan. Natuurlijk is gymnasium niet voor iedereen geschikt en moet je interesse hebben voor geschiedenis en oude talen maar als je dat leuk vindt is het absoluut een aanrader. TTO zou ik kiezen omdat het gewoon enorm helpt met je ontwikkeling in het Engels. Je moet vooral in het eerste jaar bereid zijn tijd in TTO te stoppen omdat je ook veel buitenschoolse activiteiten hebt. In latere jaren heb je niet zoveel buitenschoolse activiteiten en gaat je het Engels spreken en schrijven vrij gemakkelijk af. TTO is ook

voor jou als je graag andere landen en culturen wil beleven. Hoewel ik er persoonlijk geen fan van ben, zijn er uitwisselingen met andere landen waarin je een week ondergedompeld wordt in een cultuur van een ander land en veel meer over zo'n land te weten komt.

Jitske Brünner

Hoe de macht te beteugelen?

We zijn nog maar net het nieuwe jaar in en er heeft al een grote historische gebeurtenis plaatsgehad aan de andere kant van de oceaan, in de Verenigde Staten. De bestorming van het Capitool schokte de wereld. De Democraten zijn nu ook bezig om de huidige president af te zetten, wat twee gevolgen heeft 1) president Trump is geen president meer 2) president Trump mag nooit meer president worden. Dit is natuurlijk een grote gebeurtenis, want er is nog nooit een president daadwerkelijk afgezet in Amerika (er is wel een impeachment procedure gestart tegen Clinton, Nixon en Johnson). Het zette mij aan het denken: onze huidige systemen zijn vaak gebaseerd op die van de oudheid. Hoe gingen de Grieken en Romeinen om met machtige leiders?

Afb. 5 Trump-aanhangers tijdens de bestorming van het Amerikaanse Capitool. © Photo News

De Grieken hadden een weg om mannen die de macht dreigden te pakken dat op een heel efficiënte manier te verhinderen. Niet alleen leiders, maar ook machtige legergeneraals konden worden verbannen via het ostracisme. Tijdens de volksvergadering mochten alle stemgerechtigden (mannen), op een scherf de naam van de man schrijven die zij het gevaarlijkste achtten. Hoewel dit klinkt als een interessante en wellicht effectieve oplossing, denk ik niet dat het in deze tijd nog zou kunnen werken. Los van het schenden van allerlei mensenrechten, is het ook onpraktisch. In een wereld met 7,8 biljoen mensen kennen wij elkaar niet meer en zouden we onze stem moeten baseren op het zien van leiders op tv en de mening van anderen (o.a. het nieuws, sociale media). Daarnaast is het systeem enorm fraudegevoelig. Want als men een vijand had, kon diegene van anderen hun stem kopen om ervoor te zorgen dat de vijand verbannen werd en uit de weg werd geruimd.

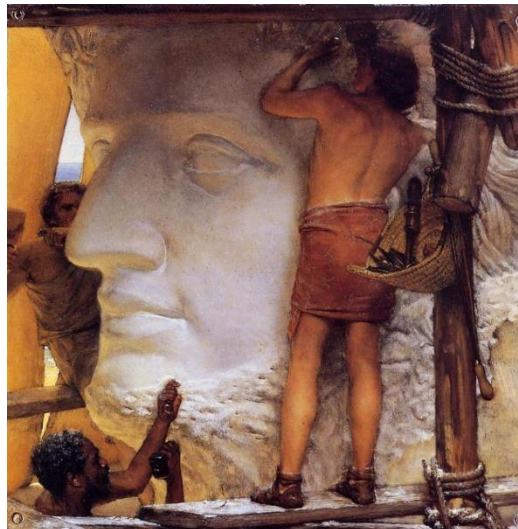

Afb. 6 Een ostrakon (scherf) van Aristides, zoon van Lusimachos.

Laten we daarom kijken naar de Romeinen, die ook te maken hebben gehad met allerlei machtige tirannen en keizers; zeker tijdens het Julisch-Claudische huis. Een voorbeeld van een keizer die is afgezet, is de welbekende Nero. Hij is afgezet door de Senaat en uitgeroepen tot publieke vijand van Rome. Uiteindelijk heeft hij ook zelfmoord gepleegd. Een ander voorbeeld van hoe de Romeinen hun keizers uit de weg ruimden, was het gebruik van moord. Onder andere keizer Caligula werd vermoord door een lid van zijn Pretoriaanse garde. Deze garde was zeer machtig in de Romeinse tijd en heeft zelfs de nieuwe keizer aangewezen, na Caligula: Claudius. De kous was nog niet af voor de Senaat na de dood van deze keizers, zij kregen ook nog een andere straf: de “damnatio memoriae”. De bedoeling van deze straf was om elk spoor van bestaan van een persoon uit te wissen, een hoge straf in een samenleving waar eer en aanzien centraal stond. Maar deze straf is niet goed uitgevoerd bij deze twee zeer bekende keizers. Er zijn bijvoorbeeld goed bewaarde beelden van Caligula overgebleven, de reden hiervoor is dat deze beelden “veilig” werden verborgen waardoor deze beelden beter bewaard zijn gebleven dan beelden die in weer en wind buiten stonden.

De “damnatio memoriae” is in mijn ogen geen goede straf. Ik denk namelijk dat het heel belangrijk is om te leren van de oudheid en tragedies in de geschiedenis, opdat wij niet dezelfde fouten begaan. Daarnaast is het denk ik ook belangrijk om onze verantwoordelijkheid als kiezer in de democratie te nemen, daarom zou ik alle lezers van de Viva Vox die in maart mogen stemmen graag op het hart willen drukken zich in te lezen in de kandidaten en vooral ook zelf veel onderzoek te doen.

Naomi Scholte, G6

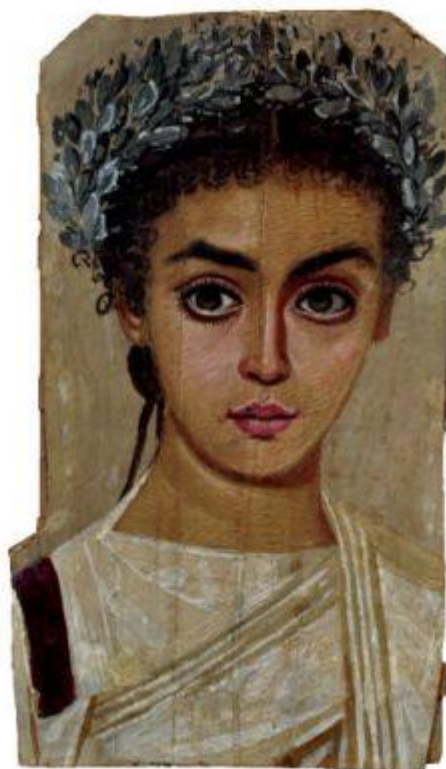
Afb. 7 Beeldhouwers werken aan het hoofd van Nero in het Antieke Rome, olie op koper door Sir Lawrence Alma-Tadema (1877).

Make-up in de tijd van de Romeinen

‘Een vrouw zonder make-up is als een gerecht zonder zout.’ Dat is een citaat van de blijspeldichter Titus Maccius Plautus (254-184 v.Chr.). Dit is één van de aanwijzingen dat make-up al een heel oud gebruik is. Vandaag gaan we duiken in het gebruik van make-up in de tijd van de Romeinen.

Wist je al dat het woord cosmetica is afgeleid van het Griekse *‘κοσμέω’* wat ‘ordenen, opsmukken’ betekent? De Romeinen hadden het over ‘medicamentum’, dat verwijst naar ‘medicijn’ of ‘bedwelmend product’ maar ook naar ‘*cosmetisch hulpmiddel*’. Je ziet eigenlijk dat make-up van de tijd van de Grieken en Romeinen de basis legt voor onze hedendaagse make-up. Zo gebruikten ze vroeger al parfum, foundation, rouge, lippenstift en noem maar op. Ook blijkt dat het schoonheidsideaal van de Romeinen erg lijkt op het moderne (westerse) schoonheidsideaal; donkere wenkbrauwen, rode lippen en rode wangen.

Voor de huid gebruikten de vrouwen vier verschillende producten. Eén van de producten was een vochtinbrenger, die hebben we nu overigens nog steeds! Het was meestal gemaakt van bijenwas, rozenwater en olijfolie, dat zijn ingrediënten die je ook nu nog in de etiketten van vochtinbrengers ziet staan. Daarnaast maakten de Romeinen ook gebruik van gezichtsblekers. Voor een vrouw was het ideaalbeeld om een bleek gezicht zonder oneffenheden te hebben. Dat een vrouw bleek was, betekende namelijk dat ze rijk en meestal ook getrouwd was. Ze hoefde bijna nooit buiten te komen en dat toonde dus die rijke positie aan. Voor de oneffenheden hadden de Romeinen ook een oplossing bedacht. Maskers! Deze waren meestal gemaakt van dierlijke bestanddelen, zoals sperma, merg, gal, urine, uitwerpselen (smerig!) en melk. Eén of enkelen van deze

Afb. 8 Fajoemportret van een meisje (120-150 na. Chr., Romeins-Egyptisch)

ingrediënten werden vervolgens gemengd met oliën, vet, zaden, zwavel, honing en azijn. Van foundation werd dus vroeger ook al gebruik gemaakt.

Voor de wangen gebruikten de Romeinen ook al rouge (blush). Dit werd gemaakt van rode oker. Een *cosmetes* (slaaf die make-up maakten) maalde dit rode oker tegen een leisteen, waardoor er dus een rode poeder ontstond en zo kon je het gemakkelijk op de wangen aanbrengen. De Romeinse voorloper van onze hedendaagse lippenstift werd gemaakt van rode algen en mineralen die werden gemixt met dierlijke producten en groenten. Wenkbrauwen werden getekend met roet of kohl, net zoals de Egyptenaren al deden. Ook hun oogpotlood bestond uit één van deze ingrediënten. Voor oogschaduw werden meestal groene en blauwe kleuren gebruikt, die ook uit mineralen werden gemaakt. Egyptenaren dachten dat die kleuren infecties tegen zouden gaan en het kwaad zouden afwenden. Misschien dachten de Romeinen er net zo over!

Afb. 9 Zwaar opgemaakt, Oude Egypte 3100-30 v.Chr.

Opmerkelijk is ook dat Romeinen veel aandacht besteedden aan mondhygiëne. Zo zie je maar weer dat Romeinen echt een hygiënisch volk waren eigenlijk. Ze maakten zelf tandpasta van gemalen vulkanisch gesteente, zuiveringszout en metaalpoeder en daarnaast hadden ze ook een soort van pilletjes om hun adem op te frissen. Het is onbekend wat de ingrediënten daarvan zijn geweest, maar je kunt aan zoiets denken als de *Smintjes* die veel van ons zo nu en dan gebruiken.

Parfum was ook populair in de Romeinse tijd. Het was niet alleen populair, maar ook ontzettend duur! Voor een flesje van slechts 100 ml, betaalde je zo 400 denariën! En dan te beseffen dat je meestal 1 kilo tarwe met 1 denarie kon kopen. Afzetterij zou ik zeggen. Voor die 400 denariën heb je dus een flesje parfum dat werd gemaakt door het persen en weken van bladeren, wortels en bloemen. Als dit allemaal geperst en geweekt was, werd het gemengd met olijf- of druifolie. Vaak werd er ook nog een kleurtje aan toegevoegd. Veel voorkomende geuren waren: rozen, lelies, mirte,

laurier, appel en jasmijn. Later werden er ook parfums geproduceerd met meer kruidige geuren. Als je de parfum wilde aanbrengen, smeerde je een klein beetje (ja, ik was ook heel zuinig geweest als ik zo'n duur flesje parfum had gekocht) achter je oren.

Ook al was make-up onder de vrouwen heel erg populair, er was toch ook veel kritiek en vooral van de mannelijke schrijvers. De filosoof Seneca vindt bijvoorbeeld dat het mooier maken van het lichaam de ziel ontwricht en Achilles Tatius meent dat zo alles aan een vrouw bedrieglijk is. Ook nu hoor je dat vaak. De term 'catfish' wordt dan vaak gebruikt voor vrouwen en mannen die veel make-up gebruiken. Ook al was er veel kritiek, vrouwen (en nu ook mannen) zijn nooit gestopt met het gebruiken van make-up. We gebruiken make-up immers nog steeds! Een wijze les die je hier wellicht uit kan opmaken, is om je niet al te veel aan te trekken van andermans kritiek en gewoon lekker te doen waar jij blij van wordt!

Denisa Grootbleumink, G6

Kleding in de tijd van de Romeinen

Wij dragen tegenwoordig natuurlijk heel andere kleding dan de Romeinen vroeger. Ondanks de verschillen was kleding vroeger net zo belangrijk als nu! Laten we er eens wat beter naar kijken.

De alledaagse dracht voor alle mannen was de *tunica*. De tunica was een lang kledingstuk van linnen, wol of katoen. De tunica werd rond het middel vastgemaakt met een gordel. Bij de mannen kwam de tunica tot aan de knieën. Tot aan de opmars van het katholicisme was de tunica de enige onderkleding van de man. Pas later in de geschiedenis werd er een lendendoek of een soort broek onder de tunica gedragen. Vrouwen droegen ook nog een borstlap, vastgemaakt met een mantelspeld.

Afb. 10 Tunica

De *toga* was een kenmerkend kledingstuk voor Romeinse mannen. Niet-Romeinse mannen mochten geen toga dragen. Het dragen van de toga was voor Romeinse mannen bij officiële gelegenheden verplicht. Daarbuiten werd de toga niet veel gedragen, want het was een lastig en bewerkelijk kledingstuk. De toga was eigenlijk alleen een grote lap wollen stof. Onder de toga werd een tunica gedragen.

Vrouwen droegen net als mannen een tunica, maar deze was langer en kwam tot de enkels. Je had twee variaties van de tunica, beiden overgenomen van de Grieken: *peplos* (πέπλος) en *chiton* (χιτών). De peplos bestond uit twee rechthoekige lappen. De zijkanten werden dichtgenaaid, maar niet helemaal tot bovenaan. De flappen die zo overbleven werden voor en achter naar beneden omgeslagen en met een enkele speld op de schouder vastgemaakt zodat je een soort mouwloze jurk kreeg. De chiton was veel breder dan de peplos. De schouders werden met meerdere spelden dichtgemaakt en omdat de stof zo breed was kreeg je vanzelf mouwtjes. Zowel de peplos als chiton werd onder een koord langs de taille dichtgeknoopt.

Wanneer je getrouwd was (als vrouw heette je dan een *Matrona*), droeg je over de tunica een *stola*. Een stola was eigenlijk een lange tunica zonder mouwtjes of flappen en werd met twee spelden op de schouders vastgemaakt.

Over de tunica en stola kwam dan nog de *palla*, een lange mantel. Het was eigenlijk een soort toga voor vrouwen en was lang genoeg om het hoofd mee te bedekken, bijvoorbeeld voor bij het aanbidden van goden. Dit was wederom alleen voor getrouwde vrouwen.

Wist je dat.....

Purper een erg dure kleur was in de Romeinse tijd! Het werd gemaakt van zeeslakjes. Voor één pond purper moest je wel 30.000 slakken opduiken en fijn persen. Vandaar de hoge status die aan de kleur verbonden werd. Echt purper was erg moeilijk te krijgen, maar er waren ook Romeinen van mindere status die nep-paars gebruikten. Sommige centurio's bijvoorbeeld. Dan zag je er toch stiekem een beetje deftiger uit. Sommige Romeinen waren zo rijk dat ze zich helemaal in het purper kleedden. Dat werd wel gezien als arrogant en smakeloos. Sommige keizers werden er bovendien erg boos om, want volgens de traditie mochten alleen zij in volledig purper.

Emma Dob, G6

Afb. 11 Matrona

Bericht van een oud-leerling

Tijdens de diplomauitreiking kregen alle mentorleerlingen van mevrouw Don een bootje in een fles mee, met een Latijnse naam die op hen sloeg. Voor Mees was dat de *Natura Magistra* ("de natuur (is) de leermeester"). Sindsdien houdt Mees mevrouw Don op de hoogte van de reis van de "Natura Magistra". Met zijn toestemming plaatsen we de mail waarin Mees vertelt waar de "Natura Magistra" zich momenteel ophoudt.

Beste mevrouw Don,

Bij deze stel ik u op de hoogte van de nieuwe koers van de Natura Magistra. Het schip heeft de Amsterdamse wateren verlaten, is noordwaarts gevaren en zal komende twee jaar verblijven aan wal van het Oslofjord in Noorwegen.

Ik vind het mooi hoe u bij de uitreiking van de schepen al inzag dat de Natuur inderdaad mijn leermeester zou zijn. Deze leermeester is in Scandinavië wat prominenter aanwezig dan in Nederland, en hier zal ik nog meer van de natuur leren in mijn Master sedimentology and paleontology. Door te onderzoeken hoe klimaatverandering duizenden tot miljoenen jaren geleden het ecosysteem beïnvloedde, hoop ik bij te dragen aan beter begrip van onze huidige ecosystemen in de hedendaagse ontwikkelingen. Wanneer ik niet op de universiteit te vinden ben, dwaal ik graag door de eindeloze bossen rond Oslo, met prachtig laaggebergte en honderden meren.

forsan et haec olim meminisse iuvabit...¹

Ondanks dat ik me de meeste Latijnse woorden niet meer kan herinneren, blijven deze woorden me bij. Het opgebouwde taalgevoel komt me nog altijd van pas, nu ik druk oefen om het Noors me eigen te maken. Heel leuk hoe je bij het leren van een nieuwe vreemde taal ook weer meer leert over je eigen taal. De herinneringen aan onze Latijnlessen doen me zeker goed.

Zo heeft u een idee waar het schip waar u aan meegebouwd heeft ondertussen ronddobbert. (.....)

Als u maar weet dat er zo nu en dan nog aardig wat Latijn-momentjes voorbij komen.

*Groeten uit Oslo,
Mees Auener*

PS. Grappig, ik zie in onze mail-geschiedenis dat ik vier jaar geleden vertelde dat de Natura Magistra ooit op de Noordpool hoopte aan te meren. Deze droom lijkt zo waar werkelijkheid te worden, gezien mijn geplande veldwerk op Spitsbergen volgend semester.

¹ "Misschien zullen we ooit ook hieraan met plezier terugdenken" (Vergilius, Aeneis 1,203: Aeneas bemoedigt zijn

vrienden die langs de gevaarlijke Scylla moeten roeien)

Klassieke kalender

Nog steeds geldt: wegens corona zijn veel activiteiten afgelast of gaan beperkt door. Ook geldt voor de activiteiten die in het nieuwe jaar gepland dat het nog niet duidelijk is of die door kunnen gaan. Daarom alleen een paar museumtips:

Heerlen, Thermenmuseum	Nu te zien	<i>Beleef 400 jaar Romeins baden</i> Toelichting op de site: <i>Nieuwe, hyperrealistische expositie brengt je 2000 jaar terug in de tijd</i> Stap 2000 jaar terug in de tijd en waan je in een Romeins badhuis. Zie het met eigen ogen in een nieuwe, ultra-realistische expositie rond het thema '400 jaar baden'. 'Ster van de show' is het recentelijk volledig gerestaureerde Romeinse badhuis; het oudste gebouw van Nederland en volgens velen de Nachtwacht van de Nederlandse archeologie.
Leiden, ROM	Nu te zien	Romeinen langs de Rijn FAMILIETENTOONSTELLING Ontdek hoe mensen tweeduizend jaar geleden leefden langs de limes, de Romeinse grens. In de tentoonstelling kun je van alles zien, doen en ontdekken over het leven van alledag langs de Nederlandse Rijn. Een link naar een serie minicolleges bij het RMO over Romeinen in Nederland (met dank aan mevrouw Bruin-Bekius): https://www.rmo.nl/online-mini-colleges-romeinen-in-nederland/

En natuurlijk kun je, naast de bovenstaande musea, binnenkort vast weer in de musea in Nijmegen (Het Valkhof) en in Amsterdam (Allard Pierson Museum) terecht bij de vaste collectie met tal van interessante zaken rond de klassieke oudheid.